

De Jan van der Heyden-prijs

INNOVATIE

2017

SJAAK HAAGNOOT VRU

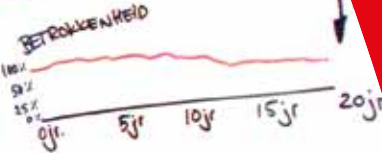
ONTWIKKELING

BEROEPSPERSONEEL
↳ 24 uur & DAS DIENT
Vrijwilligers (EVENTUEEL JEUGD)
KANTOERPERSONEEL

BRANDWEERPERSONEEL

STIP OP DE HOEZOEF

- PROJECTEN
TBS
VRO
- ONDERSTEUNING
MANROOL
PESUNDE/IMPULSIE
- OPLEIDING
MANSHIP ETC

Talentenbank

• TRAINING
EOLUPE

• PRACTYKONEN
beveiliging
o...

• OEFENINGEN
• ANDERE KORPEREN

• WERKPLEK
• WITWISSELING
KONIG DELEN

• CURSUS

COMPETENTIES
ERVARING
HOBBY'S
INTERESSES
LOOPBAAN
WOONPLAATS

INTRODUCTIE

Wie was Jan van der Heyden?

De Innovatieprijs is niet zomaar vernoemd naar Jan van der Heyden. Hij leefde van 1637 tot 1712 en vond onder andere de slangbrandspuit uit. Hij ontwikkelde een beter pompsysteem en een leren brandslang, die brandweelieden in staat stelde een brandhaard dicht te benaderen.

Hoewel hij brandmeester was bij het brandspuitgilde, was Jan van der Heyden van beroep geen brandweerman maar architectonisch landschapsschilder. Hij behoort tot de belangrijkste 17de-eeuwse schilders van Nederlandse stadsgezichten. Opvallend, volgens kenners, was zijn vaardigheid in het weergeven van perspectief.

Dat Jan van der Heyden stierf als bemiddeld man was niet te danken aan zijn schilderijen. De geboren Gorinchemmer (maar vanaf zijn 12e woonachtig in Amsterdam) had ook veel gevoel voor werktuigbouw. Zo ontwierp hij in 1669 een betere straatverlichting voor de stad Amsterdam. Ruim 1.800 door hem ontworpen lantaarns werden geplaatst. Later volgden er nog vele duizenden in onder meer Haarlem, Groningen, Den Haag en Berlijn.

De verbeterde slangbrandspuit van Jan van der Heyden kwam in 1672 op de markt. Hij demonstreerde zijn uitvinding bij het stadhuis en vanaf de Westertoren. De burgemeester was zo onder de indruk dat hij gelijk voor alle zestig wijken van de stad een nieuwe brandspuit bestelde.

INHOUD

- 4 **Voorwoord**
- 6 **Boek vol levensechte oefencasussen** VRO doe je zo
- 8 **Gerichter blussen en adviseren** Satellietdata voor natuurbrandbestrijding
- 10 **Een handige plek voor alle uitrukprocedures** Inzetbank
- 12 **Onechte meldingen makkelijker terugdringen** Toom App
- 14 **Veilig werken met vier mensen of meer** Een nieuwe tankautospuit
- 16 **Snel zien waar welke gevaarlijke stoffen staan** Easy Accessible Substance Information: EASI
- 18 **Gericht contact, betere brandpreventie** Facebookcampagne na woningbrand
- 20 **Zelf eenvoudige brandcontroles uitvoeren** Nieuwe toezichtmethodiek
- 22 **Risicovolle situaties nabootsen** Belevingswoning
- 24 **Meer informatie, veiliger werken** Informatieketen
- 26 **Trainen en oefenen op locatie** Mobiele gasgestookte oefenunit
- 28 **Overzichtelijke werkwijze voor doorzoeken** Doorzocht-labels
- 30 **Baanbrekende website van en voor de brandweer** Website Brandweer.nl
- 32 **Risicobeheersing en incidentbestrijding samenbrengen** Brandweerstand
- 34 **Informatie als primaire nutsvoorziening** Informatiehuis
- 36 **Navigeren op gevoel, ogen op de weg** Tactiele navigatie
- 38 **Brandoorzaken opsporen in een pop-up winkel** 3-minute store
- 40 **Voorlichting over brandveiligheid anno nu** Brandweer VR Experience
- 42 **Nieuwe technieken voor een razendsnelle reiniging** Reinigen en drogen van uitrukhelmen
- 44 **Schoon terug naar de kazerne** Basisbesmettingseenheid

VOORWOORD

“Wellicht heb je meegekregen dat we deze zomer te maken hadden met een complexe brand in Limburg. Het ging om tonnen brandend stro in een mergelgroeve. Door de hevige rook, loslatende rotspartijen en hoge concentraties koolmonoxide was de situatie levensgevaarlijk. Zulke momenten maken dat we als brandweermensen met onze neus op de feiten worden gedrukt: we kunnen in ons vak niet zonder innovatie. In de groeve hebben robots geholpen met verschillende metingen op afstand. En een grijpmachine met een extra verstevigd dak heeft ervoor gezorgd dat we – ondanks het risico op neervallende brokken mergel van honderden kilo’s – toch veilig konden werken. En dit is slechts één brand, één voorbeeld. Iedere dag weer hebben we te maken met innovaties waarmee we veiliger, sneller en efficiënter kunnen werken.

Die innovaties hoeven niet altijd wereldveranderend of baanbrekend te zijn. Ook dit jaar zijn sommige inzendingen voor de Jan van der Heyden-prijs geniaal in al hun eenvoud. Dan denk ik bijvoorbeeld aan de doorzocht-labels waarmee we snel kunnen zien of in een pand mogelijk nog mensen of dieren aanwezig zijn. Zo’n simpel kaartje kan levens

redden. Tegelijkertijd zie ik ook innovaties die ik tot nog toe voor onmogelijk hield. De satellietbeelden bijvoorbeeld, waarmee we als brandweer iedere plant en boom in Nederland in kaart kunnen brengen om efficiënt op te treden bij natuurbranden.

‘Innovaties hoeven niet altijd wereldveranderend of baanbrekend te zijn.’

Ik kijk nu alweer uit naar het Brandweercongres, waar we jaarlijks de winnaar bekendmaken. De trots op de gezichten van de collega’s die de prijs in ontvangst nemen, is steeds weer goud waard. Tegelijkertijd ben ik er ook van overtuigd dat de andere innovaties minstens zo belangrijk zijn. Terwijl ik dit zeg, moet ik denken aan televisieprogramma’s zoals The Voice. Hoe vaak gebeurt het niet dat je van de grote winnaar nooit meer iets hoort, terwijl de nummers twee en drie de muzikwereld glansrijk veroveren? Per innovatie moeten we onszelf de juiste vragen stellen. Past dit bij onze hulpverleners? Zijn we hiermee als regio geholpen? Als we de plannen en ideeën dan uitvoeren, maken we echt een verschil.

De Jan van der Heyden-prijs gaat over innovaties. Tegelijkertijd blijft de prijs altijd hetzelfde. Daar denk ik weleens over na. Is het geen tijd voor verandering? Moeten we de prijs misschien zelfs afschaffen en iets nieuws verzinnen? Mijn conclusie is nog steeds: nee. Ook dit jaar is de kwaliteit van de inzendingen zo interessant dat we niet zonder kunnen én willen. Blijf elkaar dus vooral aanmoedigen om goede ideeën aan te melden en te delen, zodat we samen de brandweer verder kunnen versterken.”

Gerard van Klaveren
Voorzitter Regiegroep Innovatie Moed

BOEK VOL LEVENSECHTE OEFENCASUSSEN

Organisatie	Veiligheidsregio Utrecht
Categorie	Organisatie, incidentbestrijding
Status	In ontwikkeling
Contactpersoon	Sjaak Haasnoot, s.haasnoot@vru.nl

De innovatie

“Ja maar in het echt gaat het anders.” Om voortaan nog slimmer en levensechter te oefenen met verschillende brandregimes, ontwikkelt de veiligheidsregio Utrecht het oefenboek ‘VRO doe je zo.’

‘Incidenten en interessante gebeurtenissen gebruiken om te oefenen’

Aanleiding

Iedere brand vraagt om een eigen aanpak. Toch zien oefenavonden er vaak hetzelfde uit. Een brand, verkennen, een offensieve binneninzet, slachtoffers redden, nablussen en afronden. In de praktijk verloopt een brand regelmatig anders. Brandweermensen kunnen bijvoorbeeld niet naar binnen en

moeten de brandbestrijding van buitenaf starten. Dan staan ze voor iets nieuws, want zo’n situatie is niet geoefend. En dat terwijl collega’s in de rest van het land misschien al vaker voor een soortgelijk probleem hebben gestaan.

Uitwerking

Het oefenboek ‘VRO doe je zo’ moet een levend document worden met voortdurend nieuwe casussen, inzichten en praktijkincidenten. Op dit moment zijn drie vrijwilligers bezig om informatie uit het land te verzamelen en om te zetten naar lesmateriaal. Het boek op zichzelf is niet duur, de ontwikkeling kost vooral veel tijd. Hoe dan ook zetten de makers door, want de vraag neemt al toe terwijl het boek er nog niet eens is. Wordt de Jan van der Heyden-prijs in de wacht gesleept? Dan komt die toe aan de verdere

uitwerking van het papieren en digitale boek. Daarvan profiteert heel Brandweer Nederland.

Mogelijkheden

VRO staat voor Veilig Repressief Optreden. Het boek leert instructeurs hoe zij een realistische oefening opzetten aan de hand van een praktijkcasus. Per incident staat nauwkeurig omschreven welke oefenmaterialen, oefenkaarten en oefenlocaties nodig zijn. Ook zit er een lesplan bij, met een omschrijving van het bijbehorende kwadrantenmodel en kenmerkschema. Per incident zijn praktijkfoto's, video's en omschrijvingen toegevoegd, zodat collega's de oefeninzet kunnen vergelijken met de praktijk. En daar wijze lessen uit trekken.

Sjaak Haasnoot

“Levensecht oefenen, daar hebben brandweermensen steeds meer behoefte aan. Niet alleen de stappen van brandbestrijding te horen krijgen, maar ze ook tijdens oefenavonden op verschillende manieren in de praktijk brengen. Dit uitgebreide boek helpt de instructeurs om gevarieerde oefeningen te kiezen en op te zetten. Zo wordt het optreden in de praktijk voorspelbaarder en veiliger. Wij zien het daarom als een ontwikkeling waaraan iedereen binnen ons vakgebied iets heeft.”

GERICHTER BLUSSEN EN ADVISEREN

Organisatie	IFV/Brandweer Nederland
Categorie	Techniek, maatschappelijke relevantie
Status	Ontwikkeld
Contactpersoon	Albert-Jan van Maren, albert-jan.van.maren@vggm.nl Ester Willemsen, ester.willemsen@ifv.nl

De innovatie

Een dennenboom brandt anders dan een braamstruik. En een stuk heidegrond vat sneller vlam dan een grasveld. Maar hoe weet je als brandweer met welke vegetatie je te

‘Satellietbeelden bieden haast onbeperkte mogelijkheden voor de brandweer’

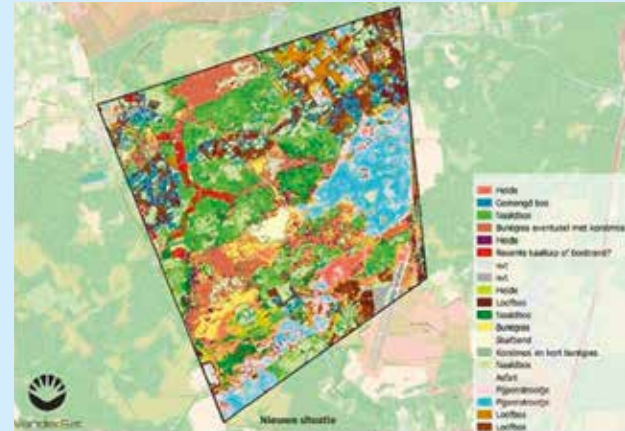
maken hebt, het liefst al voordat je ter plaatse bent? Om natuurbranden efficiënter te bestrijden, heeft Brandweer Nederland het IFV gevraagd om het Natuurbrand Verspreidingsmodel uit te breiden met gedetailleerde vegetatiekaarten. Die worden nu geautomatiseerd samengesteld op basis van satellietdata.

Aanleiding

Natuurbranden zijn complex en lastig te bestrijden doordat veel externe factoren een rol spelen, waaronder het weer, de vochtigheid van de grond en het soort vegetatie. Met het Natuurbrand Verspreidingsmodel werden veel van deze factoren al in kaart gebracht, maar de vegetatie verandert voortdurend. Het zou non-stop veldwerk vragen om dit bij te houden. Dat is erg arbeidsintensief. Dankzij nieuwe ontwikkelingen kunnen satellietbeelden dit probleem voortaan uit handen nemen.

Uitwerking

Nederland heeft jaarlijks voor miljoenen euro's satellietdata beschikbaar. Maar toepassing ervan is nog lastig. De data

worden namelijk niet afgeleverd als foto's maar in de vorm van databestanden. Die moeten worden geïnterpreteerd voor het verkrijgen van bruikbare informatie. Welke meetwaarden horen bij gras? En welke bij een eik? Met een combinatie van infraroodsatellieten en veldwerk heeft het IFV dit alles – samen met verschillende bedrijven en de overheid – in kaart gebracht.

Mogelijkheden

Vanaf nu is het mogelijk om met regelmaat nieuwe satellietdata op te vragen. Zo heeft de brandweer altijd beschikking over de meest actuele vegetatiekaarten die automatisch worden ingeladen in het Natuurbrand Verspreidingsmodel. Dit helpt om natuurbranden beter te bestrijden. Niet alleen repressief, ook preventief door

een betere gebiedsgerichte aanpak. Zo kan bijvoorbeeld de natuurbeheerder advies krijgen over het creëren van natuurlijke barrières.

Albert-Jan van Maren

“Satellietbeelden bieden haast onbeperkte mogelijkheden, als we maar samenwerken met partijen die ons kunnen helpen om de data te interpreteren. Het IFV heeft daar een grote rol in gespeeld. Met de Jan van der Heyden-prijs kunnen we verdere stappen zetten. Bijvoorbeeld het permanent meten van de grondvochtigheid. Of detectie van natuurbranden nog voordat mensen 112 bellen. Vanaf dit najaar vullen we het systeem met actuele vegetatiekaarten en kunnen we voortaan veel gericht bestrijden en adviseren.”

EEN HANDIGE PLEK VOOR ALLE UITRUKPROCEDURES

Organisatie	Brandweer Brabant-Noord
Categorie	Techniek
Status	Testfase
Contactpersoon	Bob Heijl, b.heijl@brwbn.nl

De innovatie

Binnen de brandweer worden uitrukprocedures, handboeken en richtlijnen van oudsher opgeslagen als losse Word- of pdf-bestanden. Ook worden ze op verschillende manieren door de organisatie verspreid. Gevolg: verouderde versies, verdwenen informatie en veel dubbel werk. Om ervoor te zorgen dat voortaan iedereen snel de juiste – actuele – informatie kan vinden, ontwikkelde Brandweer Brabant-Noord de inzetbank. Een handige plek voor alle uitrukprocedures.

Aanleiding

Het idee van het centraal beheren van uitrukprocedures is niet nieuw. In het verleden werden al meerdere pogingen ondernomen om ze op één plaats te verzamelen. Alleen

liep Brandweer Brabant-Noord tegen verschillende lastigheden aan. Het bijhouden van de informatie bleek tijdrovend, het systeem werd niet door iedereen gebruikt of mensen in de parate dienst konden er niet bij. Bovendien werd teveel, vaak onnodige, informatie verzameld. Daardoor konden mensen niet vinden wat ze écht nodig hadden en schoten de systemen hun doel voorbij.

‘Wie heeft behoefte aan welke informatie?’

Uitwerking

De vele beschikbare informatie wordt nu teruggebracht tot kernregistraties; een bronbestand waaruit iedereen zijn eigen informatie kan halen. De eerste zestig stuks zijn bijna klaar en worden getest. Het gaat om

uitrukprocedures die voor iedereen belangrijk zijn, zoals bijvoorbeeld de procedure gaslekken, de asbestprocedure, de procedure storm- en wateroverlast of de procedure nood eigen personeel.

Mogelijkheden

In de kantooromgeving loggen brandweermensen in op de Inzetbank. Een centralist van de meldkamer krijgt direct te zien welke alarmeringsgegevens van belang zijn, terwijl een bevelvoerder of officier van dienst via een mobiele app kan lezen wat er ter plaatse moet gebeuren. Wanneer de procedure verandert, heeft iedereen direct inzicht in de nieuwste versie zonder documenten rond te mailen.

Bob Heijl

“Veel informatie die voorheen in procedures stond, hoorde eigenlijk ergens anders thuis. Dat maakte het bij calamiteiten lastig om snel de juiste informatie voorhanden te hebben. Met de Inzetbank krijgen mensen direct de belangrijkste aandachtspunten te zien die horen bij hun rol. Natuurlijk blijven we aanvullend verwijzen naar andere informatie. De Jan van der Heyden-prijs kan ons helpen om dit systeem verder ontwikkelen en te onderzoeken of het breder te gebruiken valt. Bijvoorbeeld samen met onze multi-partners of andere brandweerregio's. Zo voorkomen we veel onnodig werk en hebben we meer tijd om te zijn waar mensen ons nodig hebben.”

ONECHTE MELDINGEN MAKKELIJKER TERUGDRINGEN

Organisatie	Veiligheidsregio Gelderland-Midden
Categorie	Techniek, organisatie
Status	Testfase
Contactpersoon	Henk Kamerbeek, henk.kamerbeek@vggm.nl ,

De innovatie

De Veiligheidsregio Gelderland-Midden ontwikkelde de Toom App: een eenvoudige applicatie om het aantal ongewenste en onechte meldingen in de regio terug te dringen. Met succes: de eerste testen wijzen op een daling van maar liefst 23%.

‘Op de capaciteit van de brandweer moeten we zuinig zijn’

Aanleiding

Bijna 95% van de automatische brandmeldingen waarvoor de brandweer uitrukt, is onterecht. Denk aan rookmelders die afgaan door het bakken van een eitje, door stoom van een waterkoker of douche of simpelweg

doordat de apparaten vervuild zijn geraakt. De onnodige brandweerinzet kost veel mankracht en gaat ten koste van optreden dat wél hard nodig is. Daarom ontwikkelde de veiligheidsregio de Toom App: terugdringen van ongewenste en onechte meldingen met een eenvoudige applicatie.

Uitwerking

De brandweer is al een tijd bezig om het aantal ongewenste meldingen terug te dringen. Een van de middelen die daarvoor wordt ingezet, is WhatsApp. Na een loze melding krijgen betrokken organisaties een informatief bericht. Maar waarom geen eigen app waarop veel meer organisaties zijn aangesloten? Waarmee instanties eenvoudiger worden geïnformeerd en veel meer

interactie mogelijk is? De Toom App is met deze gedachte ontwikkeld. De eerste testen wijzen op een daling van het aantal loze meldingen met 23%.

Mogelijkheden

Met de Toom App wordt de afhandeling van onterechte meldingen nog professioneler. Zo krijgen organisaties niet alleen feedback en tips om de meldingen terug te dringen, maar kunnen zij ook reageren op berichten die de brandweer stuurt en eigen oplossingen aandragen. Dat maakt het makkelijker om elkaar te informeren en in gesprek te blijven. Organisaties die zijn aangesloten op de regionale alarmcentrale van de brandweer zijn bijvoorbeeld ziekenhuizen, zorginstellingen of kinderdagverblijven.

Met de app bereikt de brandweer direct de personen die verantwoordelijk zijn om het probleem te verhelpen.

Henk Kamerbeek

“De Toom App is bedoeld als extra tool om het aantal uitrukken en administratieve lasten te verminderen. Het gaat om honderden meldingen per regio per jaar en dus over veel tijd en geld. We willen het systeem dan ook zo snel mogelijk uitrollen, in ieder geval voor het jaarlijkse brandweercongres. De Jan van der Heyden-prijs kan ons helpen om de app verder uit te rollen en uit te breiden. Maar de app komt er sowieso, want op de capaciteit van de brandweer moeten we zuinig zijn.”

Een nieuwe tankautospuut

VEILIG WERKEN MET VIER MENSEN OF MEER

Organisatie	Veiligheidsregio Zeeland
Categorie	Techniek
Status	In ontwikkeling
Contactpersoon	Kees van Ars, c.ars@vrzeeland.nl

De innovatie

Hoe houd je brandweerposten levensvatbaar bij een lage bemanning? Als antwoord op deze vraag ontwikkelde de Veiligheidsregio Zeeland een nieuwe, compleet uitgeruste tankautospuut: standaard ingericht voor zes, maar ook geschikt voor een veilige en snelle uitruk met vier brandweermensen.

'Veiligheid, slagkracht en eenvoud'

Aanleiding

Grote auto's, maar weinig mensen... In buitengebieden van de veiligheidsregio's is het vaak lastig om posten volledig te bemannen en snelle inzet te bieden, met name tijdens de dagdiensten. Daardoor gebeurt het meer dan eens dat

een post de deuren moet sluiten. Niet per se nodig als hetzelfde werk ook met minder brandweermensen gedaan kan worden. Natuurlijk moeten voertuigen en apparatuur dan ook in mee in die ontwikkeling om veilig te kunnen optreden.

Uitwerking

De nieuwe tankautospuut die de Veiligheidsregio Zeeland ontwikkelde, moest aan drie belangrijke eisen voldoen: veiligheid, slagkracht en eenvoud. Om dit voor elkaar te krijgen, hebben de brandweermensen allerlei nieuwe functionaliteiten uitgedacht en toegevoegd. De eerste twee prototypes hadden nog last van enkele kinderziektes, maar inmiddels zijn die stuk voor stuk genezen. Half oktober is het eerste voertuig klaar voor gebruik.

Mogelijkheden

Een vernuftig telemetriesysteem dat de tankautospuit bewaakt, biedt veiligheid aan brandweermensen. Bijvoorbeeld als ze bij een binneninzet niet bij het voertuig kunnen zijn. Er is een alarmsysteem ingebouwd voor acuut en dreigend gevaar, elektrische rolluiken, cameratoezicht, slimme en eenvoudige vergrendeling van de cabine en een pompdashboard om sabotage te voorkomen. En dat is niet alles. Zo zijn water én een DLS-systeem aan boord om spaarzaam om te gaan met het bluswater. Met dit systeem is maar 1500 liter water nodig voor zo'n 10.000 liter blusstof.

Kees van Ars

“De nieuwe tankautospuit die we hebben ontwikkeld, is klein en compact. Met één druk op de knop hebben we 40 bar hogedruk, 5 en 8 bar lagedruk en een perfect functionerend drukluchtschuimsysteem. Hij is volledig ingericht voor zes mensen, maar ook ideaal om veilig te werken met een team van vier. Dat is echt winst. Als we de Jan van der Heyden-prijs winnen, werken we verder aan de landelijke erkenning dat veilig optreden met vier brandweermensen mogelijk is. Zodat ook andere regio's ervan profiteren. Een landelijke uitrol zou de kroon op ons werk zijn.”

SNEL ZIEN WAAR WELKE GEVAARLIJKE STOFFEN STAAN

Organisatie	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
Categorie	Techniek, organisatie, maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Harry Killaars, harry.killaars@brandweermwb.nl

De innovatie

Bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen zijn verplicht om een voorraadbeheer en veiligheidsbladen bij te houden. Het nieuwe portaal EASI koppelt het voorraadbeheersysteem van bedrijven aan de informatiesystemen van de brandweer. Zo is er altijd een actuele en eenduidige stoffenlijst en locatietekening voorhanden als de brandweer moet ingrijpen.

'Een actuele en eenduidige stoffenlijst om op afstand risico's in te schatten'

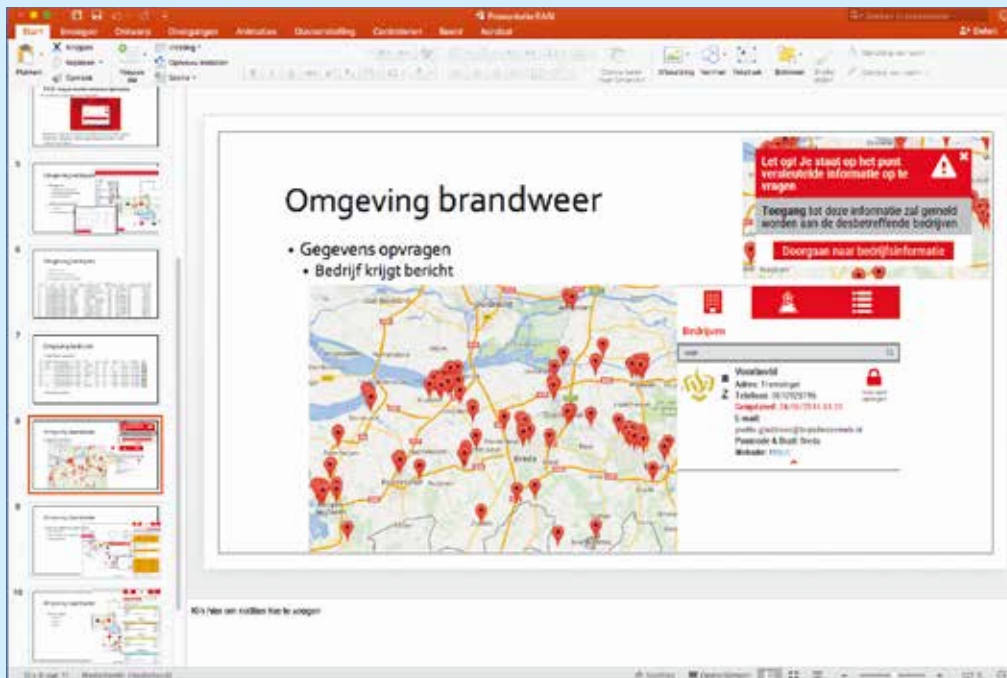
Aanleiding

Het EASI-portaal is ontstaan doordat de stoffenlijsten van bedrijven met gevaarlijke stoffen beter kunnen. In de praktijk

blijkt bijvoorbeeld dat ieder bedrijf met eigen namen, opslagplaatsen en kaarten werkt. Dat maakt het voor de brandweer niet eenvoudig om risico's in te schatten en met het juiste materiaal op te treden bij brand of explosiegevaar.

Uitwerking

De brandweer heeft regelmatig te maken met bedrijventerreinen waar veel verschillende stoffen staan. EASI is een handig hulpmiddel om aan te geven welke stoffen aanwezig zijn en in welke hoeveelheden. Bedrijven hoeven niet constant nieuwe stoffenlijsten aan te maken want dit loopt via het voorraadbeheersysteem. En de brandweer kan op eenvoudige plattegronden zien met welke stoffen ze te maken heeft. Het systeem is vooralsnog vrijblijvend. Van de 135 risicovolle bedrijven in de

veiligheidsregio Midden- en West-Brabant zijn er inmiddels bijna 100 aangesloten.

Mogelijkheden

EASI heeft een eigen werkomgeving voor bedrijven om plattegronden, zones en locaties van gevaarlijke stoffen in te voeren. Daarnaast kan per stof een veiligheidsblad worden geüpload. De werkomgeving voor de brandweer is zo gemaakt dat de stoffen zijn gerangschikt op GEVI-code en UN-nummer. Brandweermensen kunnen de hoeveelheden direct aflezen. Van ruim 14.000 stoffen zijn de chemische vergelijkingen ingevoerd. Dat maakt het eenvoudig om het percentage stikstof, zwavel en chloor per opslag te berekenen. Noodzakelijk om snel de effectafstanden te bepalen als er brand uitbreekt.

Harry Killaars

“Steeds meer ondernemers zien dat we dit systeem niet misbruiken om vergunningen te controleren, maar gebruiken om op afstand risico’s in te schatten en te zorgen voor een veilige woon- en werkomgeving. De reacties tot nu toe zijn positief. Handig. Tijdbesparend. Het portaal draait nu ruim een jaar en inmiddels zijn we ook met andere geïnteresseerde regio’s in gesprek. De Jan van der Heyden-prijs kan ons helpen om EASI nog gebruiksvriendelijker te maken, landelijk uit te rollen en – onder andere – ook de Waterschappen ermee te helpen.”

GERICHT CONTACT, BETERE BRANDPREVENTIE

Organisatie	Veiligheidsregio Noord-Holland Noord
Categorie	Maatschappelijke relevantie
Status	Ontwikkeld
Contactpersoon	Mischa de Bruijn, mdbruijn@vrnhn.nl

De innovatie

Als het geluid van de sirenes net is weggestorven en de geur van brand nog in de straten hangt, zijn buurtbewoners het meest ontvankelijk voor boodschappen over brandveiligheid. Brandweer Noord-Holland Noord speelt daarop in door mensen in een straal rondom het incident aan te zetten tot preventieve maatregelen. Dat gebeurt via gerichte Facebookadvertenties.

‘Een digitaal vervolg op wat we fysiek al doen’

Aanleiding

Vlam in de pan, een theedoek naast de gaspit, verkeerde materialen in de oven of magnetron... veel woningbranden zijn met makkelijke tips te voorkomen. Daarom organiseert

de brandweer regelmatig bijeenkomsten na een brand. Doel: een gedragsverandering teweegbrengen bij bewoners en zorgen dat er meer preventieve maatregelen worden getroffen om woningbrand te voorkomen. Die fysieke bijeenkomsten krijgen nu een digitaal vervolg.

Uitwerking

Sociale media bieden de brandweer kansen om in direct contact te staan met omwonenden van een brand en daarmee het bereik te vergroten van tientallen naar duizenden mensen. De Facebookcampagne van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord wordt binnen een buurt breed ingezet: de advertenties zijn gericht op alle leeftijdscategorieën. Iedereen in een kleine straal van de brand krijgt zo informatie en nuttige tips.

Mogelijkheden

Advertenties op Facebook bieden meer mogelijkheden dan het gericht benaderen van omwonenden. Zo is het ook mogelijk om de resultaten van berichten te meten. Hoe vaak worden bepaalde advertenties gelezen? Wanneer klikken mensen door naar de website? Worden er daadwerkelijk meer preventieve maatregelen getroffen? Doordat de advertenties al op de plank liggen, kan de brandweer razendsnel inspelen op actualiteiten. Dezelfde dag nog als het nodig is.

Mischa de Bruijn

“Door snel na een brand contact te zoeken met omwonenden, heeft onze boodschap meer impact. Zo willen we écht een gedragsverandering teweegbrengen en

nieuwe branden voorkomen. Facebook wordt overigens geen vervanger van de fysieke voorlichtingsbijeenkomsten. Die zijn en blijven belangrijk – de uitnodiging hiervoor koppelen we zelfs aan de Facebookadvertentie. Maar op een bijeenkomst komen gemiddeld tien tot vijftig mensen, terwijl we via Facebook honderden of zelfs duizenden mensen per keer bereiken. Dit lukt relatief eenvoudig, goedkoop en snel, terwijl we met fysieke bijeenkomsten nooit aan deze aantallen komen. Met de Jan van der Heyden-prijs kunnen we de vele mogelijkheden van Facebook nog optimaler benutten en zorgen dat heel Nederland brandveiliger wordt.”

ZELF EENVOUDIGE BRANDCONTROLES UITVOEREN

Organisatie	Veiligheidsregio Kennemerland
Categorie	Techniek, organisatie, maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Karl Stüsgen, kstusgen@vrk.nl

De innovatie

Zijn de nooduitgangen vrij? Werken de brandmelders? Eenvoudige brandveiligheidscontroles kunnen ondernemers zelf uitvoeren. Zo denkt de Veiligheidsregio Kennemerland erover. Met de Nieuwe Toezichtmethodiek die zij ontwikkelden, krijgen bedrijven een digitale uitnodiging voor een zelfcontrole en zenden ze de informatie met één druk op de knop naar de brandweer. Daar blijft meer tijd over voor de complexere controles.

Aanleiding

De Veiligheidsregio Kennemerland controleert jaarlijks zo'n 3500 bedrijven of ondernemingen op brandveiligheid. Zo nu en dan komen daar gebreken naar voren en zijn

aanvullende controles nodig. Maar veel vaker blijken ondernemers hun zaakjes keurig op orde te hebben en was het bezoek van de brandweer eigenlijk niet nodig. Zulke eenvoudige, eenmalige controles kunnen ondernemers prima zelf uitvoeren.

'We leggen de verantwoordelijkheid terug bij de ondernemer'

Uitwerking

Zelfcontroles zijn niet nieuw. Hier en daar gebeurde het al, maar veelal op papier. Met als gevolg dat de werkwijze niet structureel en slechts op kleine schaal werd toegepast waardoor de brandweer alsnog vastliep in een

papierwinkel. In september vorig jaar ging de nieuwe toezichtmethodiek van kracht in de Veiligheidsregio Kennemerland. Inmiddels werken zes gemeentes op deze manier, de rest volgt binnenkort.

Mogelijkheden

De nieuwe digitale vragenlijst maakt het voor brandweer en ondernemers eenvoudig om aan alle wettelijke vereisten te voldoen. De ondernemer voert de controles uit wanneer het hem of haar uitkomt en heeft na de uitnodiging nog twee weken de tijd om eventuele gebreken op te lossen. De brandweer kan eenvoudig in contact blijven en aanvullende informatie sturen waar nodig. Natuurlijk komt er altijd opvolging door de brandweer als blijkt dat daar behoefte aan is.

Karl Stüsgen

“Als ondernemer is het natuurlijk heel makkelijk als de brandweer op de stoep staat en komt controleren of de brandveiligheid in jouw bedrijf op orde is. Maar in feite is dit een eigen verantwoordelijkheid, waarbij wij ondersteunen. Met de nieuwe toezichtmethodiek leggen we de verantwoordelijkheid voor eenvoudige controles terug bij de ondernemers. Die worden zich meer bewust van brandgevaar, terwijl wij als brandweer meer tijd overhouden om daar te zijn waar mensen ons nodig hebben. We hopen uiteindelijk dat brandweerregio’s door heel Nederland hiervan profiteren.”

RISICOVOLLE SITUATIES NABOOTSEN

Organisatie	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Categorie	Maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Jimmy Korswagen, j.korswagen@vnog.nl

De innovatie

Een telefoon tussen de kussens van de bank, waxinelichtjes bij wapperende gordijnen, doorgeluste stekkerdozen...; in een belevingswoning maken brandweermensen van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland bewoners bewust van brandgevaar. Doel: van brandpreventie een maatschappelijke verantwoordelijkheid maken.

'Een unieke manier om bewoners bewust te maken van brandgevaar'

Aanleiding

Net als in de rest van Nederland, is in de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland sprake van een toenemende vergrijzing. Mensen worden ouder en wonen steeds langer

zelfstandig thuis. Daarmee neemt het risico op brand fors toe. Daarom opende de brandweer in Didam een belevingshuis. Daar kunnen mensen zelf op zoek naar mogelijke brandhaarden. Niet alleen senioren worden bewust gemaakt van gevaren, ook kinderen en andere doelgroepen.

Uitwerking

In Didam heeft de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland een jaar lang een woonhuis in bruikleen gehad om de risicovolle situaties na te bootsen. Bezoekers werden op een interactieve manier gestimuleerd om op zoek te gaan naar brandgevaar. Ook konden ze ervaren hoe moeilijk het is om in het donker een huis te ontvluchten. Inmiddels heeft een derde belevingswoning

de deuren geopend. Ditmaal een samenwerking tussen een zorginstelling en de brandweer.

Mogelijkheden

Een belevingswoning geeft de brandweer de mogelijkheid om mensen écht bewust te maken van risico's in huis. Nuttig, want veel woningbranden zijn met eenvoudige tips te voorkomen. De herkenbare situaties in de woning zijn bedoeld als eyeopener, zodat ze bij bezoekers voor een blijvende gedragsverandering zorgen. Geen ongebruikte stekkers en opladers in het stopcontact, geen asbak op een stoffen bank en geen kledingstukken op een hete verwarming.

Jimmy Korswagen

“Als brandweer kunnen we gedrag van mensen alleen veranderen als onze boodschap binnenkomt. Met een folder of bericht op de website zijn we er niet. Mensen lezen die, maar de informatie blijft slechts tijdelijk hangen. En het is maar de vraag of ze daardoor ook actie ondernemen. De situaties in de belevingswoning zijn zo levensecht en herkenbaar dat mensen ‘wakker schrikken’ en thuis alerter zijn op gevaar. De derde belevingswoning is inmiddels open. Daar zijn we blij mee, maar eigenlijk hopen we dit initiatief verder in het land uit te rollen. De Jan van der Heyden-prijs kan ons helpen om de hele samenleving bewuster en brandveiliger te maken.”

MEER INFORMATIE, VEILIGER WERKEN

Organisatie	Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost
Categorie	Techniek, organisatie
Status	Idee
Contactpersoon	Toon Verhoeven, toonverhoeven@vrbzo.nl

De innovatie

De veiligheidsregio Brabant-Zuidoost denkt na over een nieuw systeem: de informatieketen. Daarin wordt informatie over zaken en objecten gestructureerd opgeslagen, zodat brandweermensen bij controles of calamiteiten met complete en actuele informatie werken. Het gaat daarbij om de totale informatieketen: van proactie en preventie tot handhaving en de parate dienst.

'Bij calamiteiten de meest actuele informatie voorhanden'

Aanleiding

Om een brand of ander incident effectief te bestrijden, heeft de brandweer actuele informatie nodig over panden

en zaken die daar hebben gespeeld. Dat lukt nu nog niet, omdat Risicobeheersing en Incidentbestrijding twee gescheiden werelden zijn. Met bijvoorbeeld tot gevolg dat een preventiemedewerker een vergunningstekening beoordeelt en een planvormer deze tekeningen vanuit zijn eigen perspectief interpreteert. Zo ontstaan verschillen, onjuiste informatie en fouten.

Uitwerking

Een systeem waarin iedereen zijn eigen informatie kwijt kan en waarvoor de hele keten samen verantwoordelijk is. Real-time informatie voor brandweermensen in de parate dienst, waarmee zij veiliger en efficiënter kunnen werken. De informatieketen is nu nog een idee dat verder wordt uitgedacht en ontwikkeld. Belangrijk uitgangspunt is dat

het vastleggen van informatie een integraal onderdeel wordt binnen alle afdelingen: een primair proces. Door iedereen erbij te betrekken, moeten de data gaan 'leven' en een collectief verantwoordelijkheidsgevoel opleveren. Allemaal om te zorgen dat gegevens actueel blijven.

Mogelijkheden

De informatieketen moet brandweermensen helpen om makkelijker data te delen en zo veiliger te werken. Gegevens zoals vergunningsaanvragen, gebouwgegevens en incidenten worden door de betrokken brandweermensen ingevoerd, zodat iedereen overal inzicht heeft in zaken en objecten. Voor ieder proces worden applicaties ontwikkeld of aangeschaft die ondersteunen bij het vastleggen en gebruiken van de informatie. Natuurlijk

worden die aangesloten op de landelijke voorzieningen en systemen die er al zijn.

Toon Verhoeven

"Het gebeurt regelmatig dat brandweermensen – zelfs na een lange zoektocht door diverse systemen – niet beschikken over de juiste informatie. Door de krachten van collega's uit alle vakgebieden van de Veiligheidsregio te bundelen, kunnen we dit veranderen. Door samen op te trekken leren we bovendien elkaars taal spreken en ontstaat een duidelijk beeld van elkaars belangen. Zo kunnen we samen de juiste keuzes maken. Met als uiteindelijk doel dat onze inzet veiliger en efficiënter wordt."

TRAINEN EN OEFENEN OP LOCATIE

Organisatie	Veiligheidsregio Limburg-Noord
Categorie	Techniek
Status	In gebruik
Contactpersoon	Roy Timmermans, r.timmermans@vrln.nl

De innovatie

Brandweervrijwilligers in de korpsen besteden een groot deel van hun tijd aan trainingen en reizen daarvoor naar allerlei oefenlocaties. Om tijd, energie en kosten te besparen, ontwikkelde de Veiligheidsregio Limburg-Noord een mobiele oefenunit. Die wordt gestookt op gas, is eenvoudig te verplaatsen en geschikt voor eindeloos veel scenario's.

'Wij komen gewoon naar collega's toe'

Aanleiding

Waarom het hele land door reizen voor een oefenavond, als dat ook in de buurt van de brandweerposten kan? De mobiele oefenunit van de Veiligheidsregio Limburg-Noord is speciaal ontwikkeld om de 'skills and drills'

van brandweermensen te trainen in diverse eenvoudige scenario's. Op locatie, want de unit staat ieder cluster ergens anders. Zo worden vrijwilligers minder belast en blijft de brandweer veel reistijd en kosten bespaard.

Uitwerking

Doordat de oefenunit op gas wordt gestookt, is hij niet vergunningsplichtig en kan hij overal staan. Dat maakt het makkelijk om hem flexibel in te zetten. De unit is sowieso flexibel en toekomstbestendig. Vuurhaarden en vuurwanden zijn verplaatsbaar, net als buitendeuren en ramen. Ook is het mogelijk om nieuwe voorzieningen toe te voegen als daar vraag naar is. Allemaal om oefenmoeheid te voorkomen en brandweermensen op een leuke manier voor te bereiden op de praktijk.

Mogelijkheden

De gloednieuwe oefenunit is multi-inzetbaar. Voor vrijwilligers om te oefenen, voor het programma Brandveilig leven om voorlichting te geven en voor de jeugdbrandweer om digitale vuurhaarden te creëren. Hypermoderne veiligheidsvoorzieningen voorkomen onnodig risico. Zo worden deelnemers niet blootgesteld aan ongezonde stoffen en wordt het noodzakelijk reinigen van de uitrukkleding beperkt. De unit is zo eenvoudig in gebruik dat hij ook geschikt is voor korte oefenavonden. Per se een dagdeel of zelfs een hele dag inplannen is niet nodig.

Roy Timmermans

“We hebben deze unieke oefenunit nu een aantal maanden in gebruik en de reacties van deelnemers zijn

enthousiast. Belangrijk, want leren gaat zoveel makkelijker en beter als het leuk is. Brandweermensen hoeven voor het oefenen van eenvoudige scenario’s niet meer stad en land af te reizen naar oefencomplexen, wij komen gewoon naar ze toe. De unit is snel ‘up and running’ waardoor er geen tijd verloren gaat. Bijkomend voordeel is dat de oefenmomenten voor complexe trainingen efficiënter worden als mensen de basisvaardigheden al tot in de puntjes beheersen.”

OVERZICHTELIJKE WERKWIJZE VOOR DOORZOEKINGEN

Organisatie	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid
Categorie	Techniek
Status	Ontwikkeld
Contactpersoon	Gerald Heusingveld, gerald.heusingveld@vrgz.nl

De innovatie

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid ontwikkelde 'doorzocht-labels': een simpele en onmiskenbare werkwijze om bij incidenten te zien welke woningen zijn doorzocht en waar zich mogelijk nog mensen of dieren bevinden.

'Rood is vrij van mens en dier, wit is nog huisdieren aanwezig'

Aanleiding

Bij verschillende incidenten in de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid, merkte de brandweer dat er geen eenduidige werkwijze bestond om aan te geven of woningen waren doorzocht. De ene keer werd dit op plattegronden afgestreept, de andere keer werd er met

wasco een kruis op voordeuren gezet. Daardoor werden sommige woningen meerdere keren doorzocht en andere helemaal niet. Onoverzichtelijk en vragen om problemen.

Uitwerking

De brandweer startte een onderzoek naar een eenvoudigere manier om doorzoeken af te handelen en stuitte op een werkwijze uit Engeland: kaartjes aan de deuren. Na contact met de brandweer uit Londen bleken die exemplaren niet geschikt voor gebruik in Nederland. Zo werd er geen onderscheid gemaakt tussen mensen en dieren, wat hier wel gebeurt. Maar het idee van de kaartjes bleef hangen en leidde tot de ontwikkeling van een eigen variant.

Mogelijkheden

De nieuwe 'doorzocht-labels' zijn rood-wit van kleur. De rode zijde voor betekent dat de locatie is doorzocht en waar nodig geëvacueerd. Wit betekent dat er nog huisdieren aanwezig zijn. Geen label aan de deur betekent dat het pand nog moet worden gecontroleerd. Naast het kleurgebruik zorgen ook teksten en plaatjes ervoor dat je al van ruime afstand kan zien wat de bedoeling is. Handig en overzichtelijk, bijvoorbeeld voor bevelvoerders of nieuwe ploegen die ter plaatse komen. Panden hoeven niet meerdere keren te worden doorzocht vanwege twijfel of een verkeerde interpretatie van tekens. Die kostbare tijd kan bij een brand, gaslek of ander incident het verschil betekenen tussen leven en dood.

Gerald Heusingveld

"Deze labels zijn geschikt voor appartementencomplexen, woonblokken of zelfs hele wijken. We hebben ze zo simpel mogelijk ontworpen, omdat de vraagstelling ook simpel is: moet dit pand nog worden doorzocht, ja of nee? Natuurlijk hebben we wel aan allerlei aspecten gedacht. Zo kun je de waterbestendige labels ophangen aan een deurklink, maar ook passen ze rechtopstaand in de keycard-systemen van hotelkamers. Vanaf dit najaar liggen setjes op al onze tankautospuitten. We hopen dat over een jaar de brandweer in heel Nederland hiermee werkt. Duur of ingewikkeld is het niet, belangrijk zeker wel."

BAANBREKENDE WEBSITE VAN EN VOOR DE BRANDWEER

Organisatie	Brandweer Nederland
Categorie	Maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Jörgen Lucas, jorgen.lucas@vrh.nl

De innovatie

De website www.brandweer.nl voor brandweer en burgers is vernieuwd. Alle vijftientig regio's en Brandweer Nederland zijn samen eigenaar van dit hypermoderne communicatieplatform, gericht op de brandweer van morgen.

'Niet zeggen dat we innovatief zijn, maar het laten zien'

Aanleiding

Tot een jaar geleden had de brandweer verschillende websites. Voor burgers en voor brandweermensen zelf. Niet erg duidelijk en vooral veel dubbel werk. Daarom

zijn ze samengevoegd tot één geheel. Resultaat: een rijk gevuld, overzichtelijk en gebruiksvriendelijk platform waarop iedereen snel de benodigde informatie vindt. De samenwerking tussen de landelijke en centrale redacties wordt eenvoudiger en burgers kunnen met eigen ogen zien hoe innovatief de brandweer bezig is.

Uitwerking

De nieuwe website van de brandweer is toekomstbestendig opgezet. Hij past zich vanzelfsprekend aan verschillende apparaten aan – van desktop en laptop tot tablet of smartphone. Het design is overzichtelijk en veelkleurig en de navigatietechniek vernieuwend. Ook de manier van communiceren is op de schop gegaan. Lange lappen tekst

zijn verleden tijd. Tekst, beeld, video en snippets vullen elkaar voortaan aan, met overzichtelijke en boeiende online content tot gevolg.

Mogelijkheden

Meer kwaliteit, betere onderlinge communicatie en een hechtere samenwerking tussen de regio's: dat is het idee achter het nieuwe www.brandweer.nl. Veel thema's die voorheen versnipperd werden aangeboden, zijn nu samengevoegd tot overzichtelijke dossiers. Bijvoorbeeld natuurbranden, brandveiligheid of arbeidsveiligheid. Naast de gemeenschappelijke thema's en actualiteiten hebben alle brandweerregio's hun eigen deel op de website voor lokale actualiteiten of informatie. Zelfs de posten hebben een eigen pagina die ze kunnen beheren.

Jörgen Lucas

"Iedere brandweerregio, ieder team en iedere collega heeft iets aan deze website. Het maakt dat we onze vakkennis op een actievere manier delen, waardoor we de brandveiligheid in Nederland vergroten. Dagelijks houden we bezoekers in de gaten. We meten hun gedrag op de website om de content blijvend te verbeteren. De cijfers tot nog toe zijn indrukwekkend. Zo bekijken meer dan 65.000 mensen per maand ruim 268.000 pagina's over onder andere brandveiligheid, Brandweer Nederland en vacatures. We zijn er nog niet, want vanuit de regio's liggen allerlei wensen voor nieuwe functionaliteiten. De Jan van der Heyden-prijs kan de website dus nog een flinke duw naar een hoger niveau geven."

RISICOBEBEERSING EN INCIDENTBESTRIJDING SAMENBRENGEN

Organisatie	Veiligheidsregio Groningen
Categorie	Techniek, organisatie
Status	In ontwikkeling
Contactpersoon	Dave Doornbos, dave.doornbos@vrgroningen.nl

De innovatie

Brandbestrijding bestaat uit verschillende facetten. Hoe beheersen we risico's? Hoe bestrijden we incidenten? En hoe leren we van incidenten? Brandweerstand is een meerjarig project dat een brug slaat tussen de verschillende takken van sport. Informatie wordt op een vernieuwende en betere manier gedeeld tussen de diverse sectoren. Resultaat: steeds betere informatiedeling en daarmee effectievere brandbestrijding.

Aanleiding

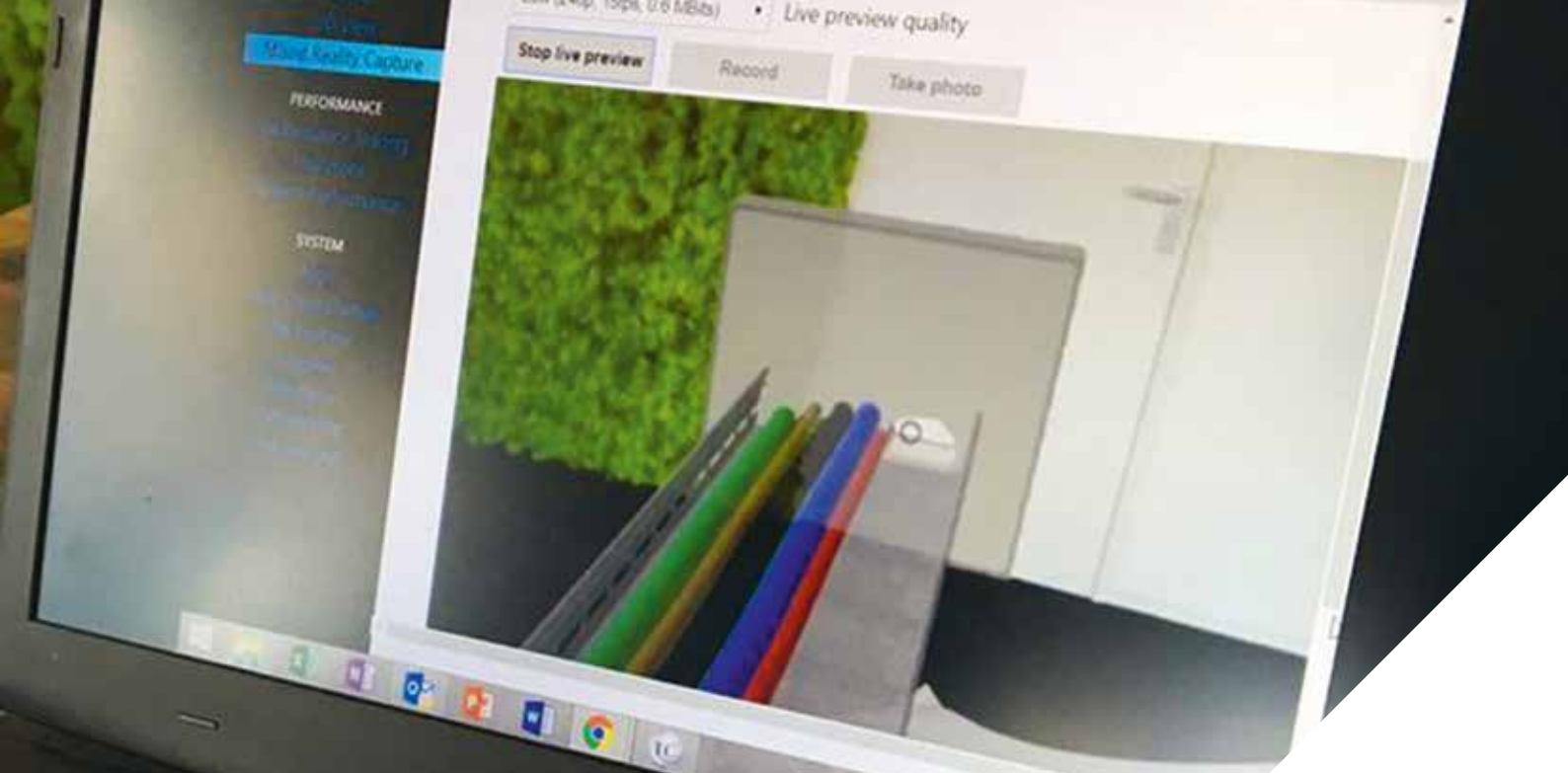
Risicobeheersing, incidentbestrijding, brandonderzoek... alle disciplines van de brandweer beschikken over veel informatie. Zo weet de ene afdeling precies hoe de omgeving van een pand eruit ziet en kan een ander

team exact vertellen hoe het zit met de brandpreventieve scheidingen of de bouwkundige staat. Maar wordt die kennis wel optimaal gedeeld?

'Meer inzicht in de verschillende facetten van brandbestrijding'

Uitwerking

Interactief: in één woord is dit de manier waarop de Brandweerstand wordt ingericht. Brandweercollega's worden op een vernieuwende manier meegenomen in de wereld van brandpreventie in relatie tot brandbestrijding. Door middel van bijeenkomsten met presentaties en animaties wordt dieper ingegaan op gebouwenmerken, bereikbaarheidskaarten en aanvalsplannen. Daarnaast

wordt gebruik gemaakt van de hololens. Dit is een innovatieve ontwikkeling met augmented/mixed reality om brandpreventieve voorzieningen inzichtelijk te maken. Het gebruik van de hololens bevindt zich nog in een pilotfase en vraagt meer onderzoek, maar collega's uit de Veiligheidsregio zien toepassingsmogelijkheden op allerlei vlakken.

Mogelijkheden

De Brandweerstand is een totaalconcept om brandweermensen breder inzicht te geven in de verschillende facetten van brandbestrijding. Informatie die wordt verzameld tijdens een inzet, controle of bij een brandonderzoek wordt gebundeld en omgevormd tot middelen en mogelijkheden om beter te trainen, veiliger te werken en effectiever op te treden.

Dave Doornbos

“Informatie binnen onze Veiligheidsregio wordt nog niet voldoende gedeeld en kan beter worden gebruikt. Met de Brandweerstand willen we niet alleen informatie naar de repressieve collega's brengen, maar die ook uit het veld ophalen. Door een verbinding te maken tussen de diverse sectoren zoals risicobeheersing en incidentbestrijding, wordt onze interne en externe informatieverstrekking steeds beter. Zo krijgen we meer inzicht, worden oefenscenario's realistischer en zijn we beter voorbereid op de praktijk. De Jan van der Heyden-prijs kan ons de kans geven om de brandweerdoctrine en het kenmerkenschema verder in te vullen en de vele mogelijkheden van de hololens verder te onderzoeken en benutten.”

INFORMATIE ALS PRIMAIRE NUTSVOORZIENING

Organisatie	Brandweer Twente
Categorie	Techniek, organisatie, maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Emiel Sanders, e.sanders@brandweertwente.nl

De innovatie

Als brandweer altijd en overal actuele informatie op een toegankelijke manier beschikbaar hebben. Via een laptop, smartphone of een scherm in een kazerne. Eén plek waar alle informatiebronnen slim bij elkaar komen en bruikbaar zijn op het moment dat het nodig is, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Dat is het Informatiehuis van brandweer Twente.

'Een digitale snelweg waar alles samenkomt'

Aanleiding

In Twente merkten brandweermensen dat informatie tussen verschillende sectoren en afdelingen beter met elkaar gedeeld en gebruikt kan worden. Dit leidde tot

de ontwikkeling van een technische voorziening om alle systemen, platformen en applicaties met elkaar te verbinden. Een digitale snelweg waar alle belangrijke gegevens samenkomen.

Uitwerking

Het informatiehuis koppelt, verbindt, verbetert en rapporteert gegevens en informatie. Het is een nieuwe manier van werken die losse flodders informatie tot een overzichtelijk geheel vormt. Alle gegevens, publiek en besloten, komen hier voortaan samen. Het is snel inzichtelijk en voor iedereen te gebruiken. Met als hoger doel: belangrijke informatie slim inzetten om het aantal branden en slachtoffers in de regio terug te dringen.

Mogelijkheden

Een voorbeeld. De brandweer blust een woningbrand. De bevelvoerder weet dat die is ontstaan door een wasdroger en voert dit in via de tablet van de tankautospuit. De gegevens komen terecht in het Informatiehuis. Een medewerker brandveiligheid ziet vervolgens dat er brand is geweest. Bij het terugkijken naar woningbranden in dezelfde buurt, ziet hij ook dat die opvallend vaak werden veroorzaakt door wasdrogers. Ook bemerkt hij in het Informatiehuis – via de gemeentelijke basisadministratie – dat er veel ouderen in de omgeving wonen. Hij besluit een brandweerbingo te organiseren waarbij de focus ligt op branden in wasdrogers.

Emiel Sanders

“We willen er met het Informatiehuis voor zorgen dat relevante informatie terechtkomt bij de juiste personen en dat daar vervolgens gericht naar wordt gehandeld. We vinden het wiel niet opnieuw uit, we knopen de systemen die er al zijn aan elkaar. En waar nodig vullen we die aan met nieuwe applicaties. De Jan van der Heyden-prijs kan ons helpen om vervolgstappen te zetten. Zodat we straks niet alleen onze interne informatievoorziening perfect op orde hebben, maar de informatie ook kunnen gebruiken om burgers beter te informeren. Bijvoorbeeld met live data en berichten op de website.”

NAVIGEREN OP GEVOEL, OGEN OP DE WEG

Organisatie	Veiligheidsregio Groningen
Categorie	Techniek
Status	Pilot
Contactpersoon	Richard Lubben, richard.lubben@vrgroningen.nl

De innovatie

Gebruik van sirenes, onvoorspelbaar gedrag van medeweggebruikers, mobilfoonverkeer, meldingen van het navigatiesysteem: tijdens een spoedrit komen veel prikkels op brandweerchauffeurs af. Om de mentale belasting te verminderen, heeft de Veiligheidsregio Groningen samen met Sentaz een concept getest: tactiele navigatie. Daarmee krijgt de bestuurder van een brandweervoertuig navigatiesignalen vanuit de stoel in de vorm van trillingen. Zo kunnen de ogen gericht blijven op de weg en de oren gespitst op belangrijke informatie.

Aanleiding

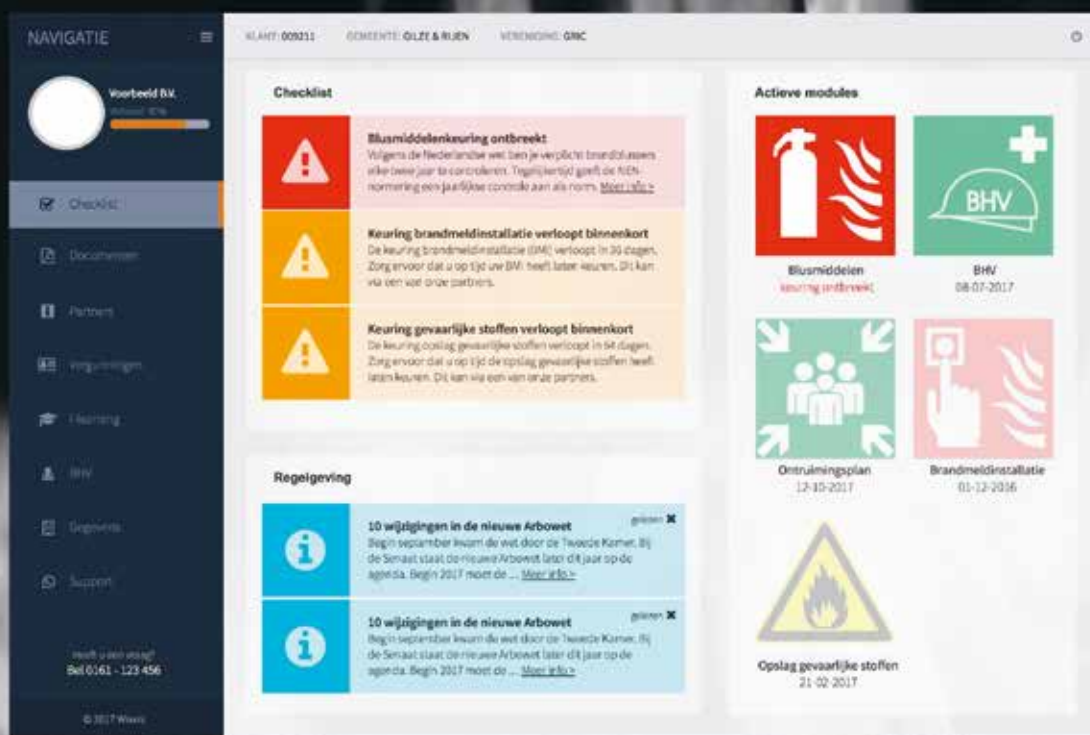
Tijdens een spoedrit worden zintuigen van een brandweerchauffeur maximaal belast. Vooral de ogen en

oren krijgen in een paar minuten bergen informatie te verwerken. Daarentegen wordt het zintuig 'tast' minimaal belast. Een Nederlandse leverancier een mogelijke oplossing om tot een betere verdeling te komen dat door de Veiligheidsregio Groningen is getest: tactiele navigatie. Doel daarvan is rustigere ritten, een lager stressniveau bij collega's en veiliger handelen.

'Spoedritten kunnen niet veilig genoeg zijn'

Uitwerking

De trillingen in de autostoel zijn gekoppeld aan het navigatiesysteem en ondersteunen de visuele navigatie. Ruim voor een kruispunt krijgt de bestuurder van een

brandweerauto trillingen via het zitvlak van de autostoel die de komende verrichting aangeeft, aan de zijde van de gewenste rijrichting. Die signalen worden intenser naarmate de afslag nadert en nemen daarna af. Tijdens de proef zijn de signalen getest en aangepast. De eerste bevindingen en reacties zijn positief.

Mogelijkheden

Praktijktesten wijzen uit dat de tactiele navigatie de visuele niet alleen ondersteunt, maar eigenlijk zelfs overbodig maakt. De ogen en oren krijgen minder boodschappen te werken en daardoor kunnen brandweermensen meer ontspannen beginnen aan hun inzet. Ook het TNO heeft onderzoek gedaan. Daaruit blijkt onder andere dat de

reactietijd met de tactiele navigatie sneller wordt en de mentale belasting lager.

Richard Lubben

“De uitkomsten van de proef waren zo gunstig dat we nu een pilot starten met vijf systemen voor solofuncties. Daarvoor bleek de meerwaarde het grootst. Het mooiste is dat tactiele navigatie het werk voor brandweerchauffeurs stukken veiliger maakt, maar niet eens zo duur is. Navigatiesystemen zijn er al, dus het is een kwestie van ontwikkelen, aanpassen en aansluiten. Met de Jan van der Heyden-prijs is dat precies wat we willen doen. Zorgen dat dit systeem wordt ingebouwd in de voertuigen, want dit helpt brandweermensen écht.”

BRANDDOORZAKEN OPSPOREN IN EEN POP-UP WINKEL

Organisatie	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
Categorie	Techniek, organisatie, maatschappelijke relevantie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Jimmy Korswagen, j.korswagen@vnog.nl

De innovatie

Binnen drie minuten je huis ontvluchten. Brandoorzaken herkennen en opsporen... Binnen de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland kunnen mensen die langskomen dit leren in een van de pop-up stores van de brandweer. Daar organiseren vrijwilligers een brandoorzaakspel om op interactieve wijze bewuster te worden van brandgevaar.

Aanleiding

In de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland staan veel panden leeg en pop-up stores schieten als paddenstoelen uit de grond. Dit bracht de brandweer op een idee. Waarom geen leegstaande winkels gebruiken om voorlichting te geven over brandveiligheid? Fysieke

aanwezigheid van brandweermensen en -voertuigen trekt aandacht, dus de kans is groot dat mensen zo'n winkel binnenlopen om te kijken wat er te beleven valt.

'Op een leuke manier leren over een brandveilige woonomgeving'

Uitwerking

Met de hulp van makelaars en vastgoedbeheerders zocht de brandweer naar leegstaande panden die tijdelijk gebruikt kunnen worden als '3 minute store'. Doetinchem en Zutphen waren als eerste aan de beurt. Het verblijf in de winkelpanden is tijdelijk, steeds zo'n twee tot drie maanden.

Mogelijkheden

Bij een woningbrand heb je gemiddeld drie minuten om jezelf en je huisgenoten in veiligheid te brengen. Lukt dat? Wat moet je daarvoor doen of weten? In de pop-up winkels van de brandweer leren inwoners op een leuke manier alles over een brandveilige woonomgeving. Een brandoorzaakspel leert je brandgevaaren te herkennen. Bijvoorbeeld een telefoon tussen de kussens van de bank of een kaars in de buurt van gordijnen. Ondertussen is het voor de beheerders van de panden een voordeel dat er geen leegstand is en de brandweer heeft een unieke, goedkope mogelijkheid om met inwoners en plaatselijke ondernemers in contact te komen. Zo denken we in Doetinchem al na over een samenwerking met de Hema. Eerst een rookmelder bij de brandweer, daarna een rookworst bij de burens.

Jimmy Korswagen

“De nagebootste situaties zijn voor veel mensen herkenbaar en daardoor confronterend. Zo heeft onze voorlichting veel impact. We zitten in iedere winkel maar tijdelijk en dat is precies wat we willen. Binnenkort openen we in Harderwijk. Als we de Jan van der Heydenprijs winnen, overwegen we de aanschaf van een oude brandweervagen. Dan knappen we die op en richten hem in als voorlichtingslocatie op wielen. En maken we heel Nederland bewuster van brandgevaar.”

VOORLICHTING OVER BRANDVEILIGHEID ANNO NU

Organisatie	Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
Categorie	Maatschappelijke relevantie
Status	Operationeel
Contactpersoon	Maarten den Arend, m.den.arend@vrzw.nl

De innovatie

Het is het nieuwste van het nieuwste op het gebied van voorlichting over brandveiligheid: de Brandweer VR Experience van Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland. Met behulp van 'virtual reality' ervaren mensen voortaan zelf hoe zij brand kunnen voorkomen en de gevolgen ervan kunnen beperken.

'Niet horen of zien, maar ervaren'

Aanleiding

De afgelopen jaren gaf de brandweer op verschillende manieren voorlichting. Vooral door het brandveiligheidsverhaal te vertellen, door folders uit te delen of door op een andere manier informatie te

verstrekken. Maar pas als mensen iets zelf ervaren in plaats van horen, blijft een boodschap écht hangen. Daarom ontwikkelde de Veiligheidsregio de Brandweer VR Experience die het mogelijk maakt om mensen zelf te laten handelen in een veilige omgeving.

Uitwerking

Op open dagen, braderieën en andere evenementen wordt de hypermoderne 'virtual reality' voorlichtingscontainer ingezet. Met behulp van een VR bril en een app doorlopen mensen drie scenario's. In het eerste wordt de gebruiker geconfronteerd met het voorkomen van en voorbereiden op een brand. Welke apparaten zet je uit voor het slapengaan en welke voorwerpen zoals sleutels en telefoon heb je bij de hand? In het tweede scenario moet de

gebruiker zichzelf en zijn gezin in veiligheid brengen terwijl het huis vol rook staat. In het derde scenario slaat tijdens het koken de vlam in de pan.

Mogelijkheden

Het ervaren van de scenario's houdt niet op bij de container. Bezoekers van de Brandweer VR Experience krijgen namelijk een VR 'cardboard' bril mee. Zo kunnen zij de game met vrienden of familie nogmaals spelen. De bijbehorende app kunnen mensen zowel in de App Store als de Android Store gratis downloaden.

Maarten den Arend

"Zelf ervaren maakt het makkelijker om informatie op te slaan. In dit virtuele spel merken mensen direct

wat de impact is als zij sleutels vergeten terwijl ze een woningbrand moeten ontvluchten. Of wat er gebeurt als ze niet snel handelen bij een keukenbrand. We gebruiken de container nu een aantal maanden en de eerste reacties zijn laaiend enthousiast. Van deelnemers, maar ook van brandweercollega's uit andere regio's. Na het winnen van de Jan van der Heyden-prijs betrekken we andere regio's en externe veiligheidspartners nog meer om extra scenario's te ontwikkelen. Dan maken we heel Nederland brandveilig."

Reinigen en drogen van uitrukhelmen

NIEUWE TECHNIEKEN VOOR EEN RAZENDSNELLE REINIGING

Organisatie	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland
Categorie	Techniek
Status	In gebruik
Contactpersoon	Bud Pronk, b.pronk@brandweeraa.nl

De innovatie

Op een gemiddelde dag worden binnen de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland zo'n vijf tot vijftien helmen

'Een ultrasoon bad en wintersporttechnieken maken helmen binnen een dag perfect schoon en droog'

gereinigd. Voorheen gebeurde dat hoofdzakelijk handmatig, aangevuld met trommelwasmachines of vaatwassers. Drogen gebeurde op een rek in de remise, wat meerdere dagen in beslag nam. Door gebruik te maken van nieuwe ultrasone- en wintersporttechnieken worden helmen nu sneller én grondiger gereinigd.

Aanleiding

Het reinigen en drogen van een brandweerhelm is een behoorlijke klus. Tot voor kort kostte het binnen de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland ongeveer vier tot vijf dagen vanaf het moment dat brandweermensen hun helm hadden opgestuurd tot aan het moment dat ze hem schoon retour kregen. In de tussentijd was de reservehelm vaak ook al vies. Daarom gingen collega's op zoek naar methoden om de afhandelingstijd te verminderen.

Uitwerking

De oplossing voor het sneller en beter reinigen van helmen kwam uit een onverwachte hoek: garages. Daar maakt men gebruik van ultrasone baden om voertuigonderdelen te reinigen. Lage ultrasone geluidsgolven trillen hardnekkig

vuil los en zorgen zo voor een grondige reiniging. Om de helmen sneller te drogen, kwam de brandweer uit bij luchtpijpjes die in wintersportgebieden worden toegepast om handschoenen en skikleding snel te drogen.

Mogelijkheden

Door beide technieken te combineren, werd de doorlooptijd van het reinigen van helmen binnen de Veiligheidsregio teruggebracht naar twee dagen. De ene dag opsturen, de volgende dag terug. Testen samen met de fabrikant wezen uit dat de helmen geen schade opliepen en bovendien een stuk schoner werden dan bij het traditionele wasproces. Dat maakt de arbeidshygiëne en veiligheid van collega's een stuk groter.

Bud Pronk

“Zoals wij helmen vroeger reinigden, werd vooral de buitenkant écht goed schoon. De binnenkant was twijfelachtig. In de nieuwe ultrasone baden wordt ieder vuiltje verwijderd en weten collega's zeker dat ze schoon en veilig werken. Dat gaat ook nog eens een stuk sneller. Het ultrasone bad kost nu ongeveer acht minuten, het drogen drie uur. Als we de Jan van der Heyden-prijs winnen, willen we deze innovatie landelijk uitrollen, maar eerst nog wat belangrijke vervolgstappen zetten. Bijvoorbeeld het inbouwen van filterinstallaties zodat we minder vaak het water hoeven te verversen. Op die manier wordt alles en iedereen er beter van, zelfs het milieu.”

SCHOON TERUG NAAR DE KAZERNE

Organisatie	Veiligheidsregio Haaglanden
Categorie	Techniek, organisatie
Status	In gebruik
Contactpersoon	Arwin van de Zande, arwin.van.de.zande@vrh.nl

De innovatie

Sinds kort is binnen de Veiligheidsregio Haaglanden de Basisontsmettingseenheid operationeel. Dit voertuig rukt uit bij branden vanaf de kwalificatie middelbrand. Of op verzoek. Het zorgt ervoor dat brandweermensen na afloop van een inzet direct kunnen douchen en omkleden. De verbeterde arbeidshygiëne moet beroepsziekten door rook, roet en andere chemicaliën voorkomen.

Aanleiding

Nog niet zo lang geleden gingen brandweermensen uit de Veiligheidsregio Haaglanden na een brand terug naar de kazerne om zich daar te douchen en om te kleden. Maar tijdens de rit ademen zij nog altijd de vervuilde stoffen in die bij de brand waren vrijgekomen. Met de toegenomen

aandacht voor arbeidshygiëne, beroepsziekten en veilig werken, besloten brandweermensen hier iets aan te doen. De wens: direct na een inzet douchen en omkleden en vervolgens schoon terugkeren naar de kazerne.

*‘Verbeterde arbeidshygiëne,
minder beroepsziekten’*

Uitwerking

De gloednieuwe Basisontsmettingseenheid is kort samengevat een ontkleed- en ontsmettingsruimte op een vrachtwagenchassis. De ruimte is onderverdeeld in verschillende compartimenten: ontkleden, reinigen, aankleden en tot slot registreren van de nieuwe persoonlijke beschermingsmiddelen. Bij binnenkomst

via trapjes aan de achterzijde laat een brandweerman of -vrouw in de eerste ruimte de vieze kleding in een waszak glijden. Daarachter bevindt zich de douche, vervolgens de kleedruimte en in het achterste gedeelte ligt reservekleding en ademluchtapparatuur te wachten. De vervuilde kleding wordt veilig verpakt en vervoerd naar de eigen wasserij.

Mogelijkheden

De Basisontsmettingseenheid die sinds kort operationeel is, maakt het voor brandweermensen mogelijk om na een inzet direct weer schoon aan het werk te gaan en hun gezondheid zo min mogelijk te belasten. Het voertuig rijdt de hele regio door en wordt een aantal keer per week ingezet. Groot voordeel is dat dit bij alle (weers)omstandigheden kan.

Arwin van de Zande

“Niets is zo belangrijk als de gezondheid van onze collega’s. Dat is de reden waarom we de Basisontsmettingseenheid hebben ontwikkeld. We zijn op dit moment vooral bezig om te ervaren, te leren en te kijken wat nog beter kan. We hopen dat de Jan van der Heyden-prijs ons daarbij een steuntje in de rug kan geven. Zodat het voertuig straks aan al onze eisen voldoet en één op één in andere regio’s kan worden geïmplementeerd.”

COLOFON

Brandweer Nederland
Kemperbergerweg 783
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
t (026) 355 24 55
f (026) 351 50 51
innovatiemoed@brandweernederland.nl
www.brandweernederland.nl

Illustratie voorzijde	Winnaar 2016, Talentenbank, brandweer Utrecht
Redactie	Bureau Brandweer Nederland
Tekst	Marlene Rooseman, BureauTekst
Drukwerk	MediaCenter Rotterdam
Vormgeving	OudZuid Ontwerp mediavormgevers

© Brandweer Nederland, september 2017

BRANDWEER

Nederland